

Επανεισαγωγή γενετικών πόρων από δημητριακά για την επίτευξη αυξημένης ανθεκτικότητας στην τροφική αλυσίδα και τη βελτίωση της διαβίωσης των αγροτών στη Σερβία και τη Βουλγαρία – GRAINEFIT

Автор(и): доц. д-р Златина Ур, ИРГР – Садово, ССА; проф.д-р Елена Тодоровска, Агробиоинститут, ССА
Дата: 27.04.2021 Број: 4/2021

Σε τι επικεντρώνεται το έργο;

Οι αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην παραγωγή τροφίμων από δημητριακά μικρού κόκκου (σιτάρι, κριθάρι, βρώμη, σίκαλη), η ασφάλεια των τροφίμων και η λίπανση, η μείωση της γενετικής ποικιλότητας στις εκμεταλλεύσεις, η ανεργία και η μαζική μετανάστευση νέων στις πόλεις αποτελούν σοβαρά προβλήματα

στις αγροτικές περιοχές της Σερβίας και της Βουλγαρίας, ιδιαίτερα για τους μικροκαλλιεργητικούς νοικοκυριούς. Παρά την αυξανόμενη ζήτηση στην αγορά για τοπικά προϊόντα με καλή θρεπτική αξία και λιγότερα αλλεργιογόνα, η ευαισθητοποίηση των αγροτών σχετικά με τα οφέλη των τοπικών ποικιλιών είναι ανεπαρκής. Υπάρχει έλλειψη αποτελεσματικού συντονισμού στη δημιουργία συνεργασιών μεταξύ αγροτικών ενώσεων, ερευνητών, εθνικών υπηρεσιών και πολιτικών κοινοτήτων για την ανάπτυξη καλλιεργειών ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή και νέων επιχειρηματικών ευκαιριών για τη βελτίωση των βιοτικών επιπέδων των αγροτών.

Τι θα κάνουμε;

Τοπικές ποικιλίες δημητριακών μικρού κόκκου προσαρμοσμένες σε περιφερειακές συνθήκες θα συλλεχθούν και θα πολλαπλασιαστούν από αγροκτήματα, τράπεζες γονιδίων και εθνικά ινστιτούτα. Οι σπόροι θα διανεμηθούν στους πιο ευάλωτους αγρότες για τη διατήρηση και επανεισαγωγή τοπικών ποικιλιών, τη διαφοροποίηση της αγροτικής παραγωγής και τη συμμετοχική επιλογή ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή καλλιεργειών με τη συμμετοχή γυναικών και ανδρών αγροτών. Στους τοπικούς αγρότες θα παρέχεται επιστημονική υποστήριξη, κατάρτιση και τεχνογνωσία, που θα διευκολύνει τη λήψη αποφάσεων. Θα οργανωθούν ημέρες πεδίου σε δημοτικό επίπεδο με τη συμμετοχή εθνικών αγροτικών υπηρεσιών και ερευνητικών ινστιτούτων για την προώθηση της χρήσης γενετικών πόρων δημητριακών μικρού κόκκου στις εκμεταλλεύσεις σύμφωνα με τις παραδοσιακές αγροτικές πρακτικές. Οι τοπικοί σπόροι δημητριακών μικρού κόκκου θα αξιολογηθούν για αγρονομικά χαρακτηριστικά, ανθεκτικότητα σε ασθένειες και ξηρασία, και θα μελετηθούν τα γενετικά (επίπεδο DNA), θρεπτικά και τεχνολογικά τους προφίλ. Μέσω εργαστηρίων για την ανταλλαγή πρόσθετων πρακτικών, εμπειρογνωμοσύνης και εμπειρίας, θα ενισχυθεί η ερευνητική και θεσμική συνεργασία. Θα οργανωθούν σεμινάρια για τη σήμανση των νεοαναπτυγμένων προϊόντων, ένα στρογγυλό τραπέζι και μια συνάντηση με τον επιχειρηματικό τομέα, και θα αναπτυχθεί και θα διαδοθεί ένας ολοκληρωμένος οδηγός μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών για τα δημητριακά μικρού κόκκου, προκειμένου να υποστηριχθούν οι ευάλωτοι αγρότες στη δημιουργία πρόσθετου εισοδήματος και στην αντιμετώπιση της φτώχειας, στην εύρεση της αγοραίας τους θέσης, στην πρόσβαση σε υπηρεσίες και χρηματοδοτικά μέσα, στη δημιουργία συνεργασιών και στην παραγωγή και πώληση μιας ποικιλίας παραδοσιακών προϊόντων με διακριτική σήμανση.

Τι αναμένεται να επιτύχουμε;

Αυτό το έργο θα φέρει άμεσα οφέλη σε 40 γυναίκες και άνδρες αγρότες, εκπαιδεύοντάς τους στην επανεισαγωγή, διατήρηση, βιώσιμη χρήση και διαχείριση γενετικών πόρων δημητριακών μικρού κόκκου προσαρμοσμένων στην κλιματική αλλαγή. Τουλάχιστον 20 αγρότες σε ευάλωτες αγροτικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της νεότερης γενιάς, θα υποστηριχθούν στη δημιουργία πρόσθετου εισοδήματος και στη

βελτίωση των βιοτικών τους επιπέδων μέσω κατάρτισης για την προσθήκη αξίας στις τοπικές ποικιλίες και την εμπορία παραδοσιακών προϊόντων δημητριακών με διακριτική σήμανση. Οι αγρότες θα υποστηριχθούν στην ένταξη σε συνεταιρισμούς και αγροτικούς οργανισμούς, και η συνεργασία τους με ερευνητικά ινστιτούτα, αγροτικές συμβουλευτικές υπηρεσίες, κρατικούς φορείς και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη θα βελτιωθεί. Προκειμένου να διασφαλιστεί η πρόσβαση των αγροτών σε ποικιλίες με υψηλότερη απόδοση, καλή προσαρμοστικότητα και ποιότητα υπό δυσμενείς κλιματικές συνθήκες, 90 ποικιλίες κοινών χειμερινών και σκληρών σιταριών θα αξιολογηθούν για σημαντικά αγρονομικά χαρακτηριστικά και ανθεκτικότητα σε ασθένειες σε πειραματικά πεδία και στη συνέχεια θα αναλυθούν χρησιμοποιώντας μοριακούς δείκτες. Από αυτές, 50 ποικιλίες θα δοκιμαστούν για ανθεκτικότητα στην ξηρασία υπό εργαστηριακές και επιτόπιες συνθήκες, και 20 θα αναλυθούν για τεχνολογική ποιότητα και θρεπτική αξία. Αυτό θα καταστήσει δυνατή, στα αρχικά στάδια της βελτίωσης, την επιλογή και πρόταση 10 από τους καλύτερους γονότυπους για περαιτέρω βελτίωση.

Αναμένεται το έργο να ωφελήσει επίσης τουλάχιστον 1000 αγρότες μέσω της παροχής σπόρων από τους αξιολογημένους γενετικούς πόρους, οι οποίοι θα προωθηθούν στο κοινό σε επιδεικτικά πεδία και κατά τη διάρκεια ημερών πεδίου σε αγροτικές υπηρεσίες και ερευνητικά ινστιτούτα. Καινοτόμες προσεγγίσεις και τεχνολογίες τροφίμων θα εφαρμοστούν για τη βελτίωση της απόδοσης δύο τελικών προϊόντων που βασίζονται σε τοπικές ποικιλίες δημητριακών μικρού κόκκου. Πληροφορίες σχετικά με το θρεπτικό προφίλ, την τεχνολογική ποιότητα διαφορετικών τοπικών ποικιλιών, καθώς και τα αγρονομικά τους χαρακτηριστικά και την καταλληλότητά τους για καλλιέργεια σε μια δεδομένη περιοχή, θα συμβάλουν σε σημαντική βελτίωση της διατροφής των ευάλωτων κοινοτήτων και των αγροτών. Το έργο θα έχει θετική επίδραση στη μείωση της φτώχειας ενισχύοντας τη δικαιοσύνη, την ενσωμάτωση και την ικανότητα των αγροτικών κοινοτήτων να ανταποκριθούν στη συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση, ειδικά από τον αστικό πληθυσμό, για ποιοτικά τρόφιμα με καλές θρεπτικές ιδιότητες, παραγόμενα σε τοπικές εκμεταλλεύσεις και με παραδοσιακό τρόπο.

Το έργο θα συμβάλει στην ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων και στην οικοδόμηση γνώσεων και δεξιοτήτων, ιδιαίτερα μεταξύ νέων επιστημόνων και ερευνητών, μέσω κατάρτισης, μεταφοράς γνώσης και ανταλλαγής εμπειριών. Αναμένεται ο πολυεπιστημονικός συνασπισμός να δημιουργήσει μακροπρόθεσμες περιφερειακές συνεργασίες μεταξύ κορυφαίων ερευνητικών ινστιτούτων στη Σερβία και τη Βουλγαρία, βασισμένες σε συμπληρωματική εμπειρογνωμοσύνη, για τον εντοπισμό και παροχή ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή καλλιεργειών πλούσιων σε θρεπτικά συστατικά και με καλές τεχνολογικές ιδιότητες, με έμφαση στην ασφάλεια των τροφίμων. Τα τέσσερα εθνικά ινστιτούτα θα συνεργαστούν επίσης για την ενίσχυση των πληροφοριακών συστημάτων για τους φυτικούς γενετικούς πόρους, συμβάλλοντας έτσι στο Παγκόσμιο Πληροφοριακό Σύστημα παρέχοντας πρόσβαση σε όλα τα φαινοτυπικά και γονοτυπικά δεδομένα για το μελετηθέν φυτικό υλικό. Τα αποτελέσματα του έργου θα αυξήσουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σημασία της Διεθνούς Συνθήκης για

τους Φυτικούς Γενετικούς Πόρους για την Τροφή και τη Γεωργία μεταξύ ερευνητών, εθνικών υπηρεσιών, πολιτικών κοινοτήτων και αγροτών, θα ενισχύσουν τις δραστηριότητες που σχετίζονται με την εφαρμογή της, την ορατότητά της και την αύξηση της χρηματοδότησης για τη βιωσιμότητα των παρεμβάσεων του έργου.

Ποιοι θα ωφεληθούν περισσότερο;

Άμεσα οφέλη κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του έργου θα λάβουν: 40 μικροί ευάλωτοι αγρότες με 50% συμμετοχή γυναικών· 5 τοπικές αγροτικές ενώσεις· 5 οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που υποστηρίζουν τη βιώσιμη γεωργία και την ισότητα μεταξύ εθνικών ομάδων και φύλων· 2 οργανισμοί που διατηρούν τις τοπικές παραδόσεις και τρόφιμα· 3 μικρές μονάδες μεταποίησης· 5 αγροτικές υπηρεσίες· 25 επιστήμονες που εμπλέκονται στη γονοτύπηση, αναλύσεις τεχνολογικής ποιότητας, υποστήριξη αγροτών και σύνδεσή τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη· και 2 εθνικές τράπεζες γονιδίων. Έμμεσα οφέλη περιλαμβάνουν: 1000 αγρότες μέσω επιμορφώσεων, σεμιναρίων και επιτόπιων επιδείξεων· 10 νέες γυναίκες επιστήμονες· 5 υπεύθυνους χάραξης πολιτικής σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο· 2 εμπορικές εταιρείες· και το ευρύ κοινό.

Για περισσότερες πληροφορίες

Λέξεις-κλειδιά: ανθεκτικές καλλιέργειες, διατήρηση, αγροτικές ενώσεις, γενετικοί πόροι, ισότητα των φύλων, μοριακοί δείκτες, θρεπτικό και τεχνολογικό προφίλ, βελτίωση, δημητριακά μικρού κόκκου, Triticum, αγρότισσες

Συντονιστής έργου: *Ινστιτούτο Ερευνών για τις Καλλιέργειες Πεδιάδος και Λαχανικών στο Νόβι Σαντ, Σερβία*